

СТИЛЬ СПІЛКУВАННЯ ТРЕНЕРА ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ СПОРТИВНОЇ КОМАНДИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Пивовар Артем Олексійович,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор **Корносенко О. К.**

Досягнення високих результатів у спорті вимагає пошуку ефективних способів підготовки. Останнім часом резерви підвищення успішності змагальної діяльності тренери вбачають у фізичному розвитку, фізичній підготовленості, технічній майстерності, характереологічних та нейродинамічних особливостях самого спортсмена, не враховуючи особистісні якості та комунікативні компетентності тренера. Фізична, технічна, тактична підготовка безпосередньо пов'язані з питаннями формування міжособистісних відносин, стиля керівництва, сумісності в тандемі «тренер-спортсмен» та «спортсмен-спортсмен», а недостатність уваги до цього питання значно знижує ефективність спортивної підготовки.

Отже, сучасний спорт необхідно розглядати як симбіоз спортивної підготовки й комунікативної діяльності, що виявляється у стилі спілкування тренера зі спортсменами.

Вивчення успішності спільної діяльності тренера і спортсменів передбачає дослідження підходів до категорії спілкування та виділення його основних характеристик. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених цій проблемі (Л. Волков, Н. Волянюк В. Воронова, Г. Дьяконов, С. Кенані та ін.) [1-5], нерозкритими залишаються такі питання, як зміст стиля спілкування тренера, причини, закономірності його формування та прояви, фактори, що впливають на стиль діяльності тощо.

У ході констатувального дослідження нами виявлено причини, що зумовлюють низку недоліків, властивих сучасному підходу до вивчення цієї проблеми:

– розгляд стиля спілкування переважно з боку його операційно-технічних характеристик і недостатністю дослідження факторів, що детермінують формування та прояв визначеного стилю;

– орієнтованість при вивченні стилю переважно на сферу формально-рольового спілкування і недостатністю дослідження сфери власне-особистісного спілкування;

– відсутність диференціації при вивченні стиля спілкування, що з одного боку, потребують дослідження особистісних і поведінкових компонентів, з іншого – особистісних і ситуаційних детермінант тощо.

Ці недоліки спричиняють певні труднощі і суперечності при поясненні різних форм і способів спілкування, їх нестабільність та стійкість при діагностиці різних стилів у процесі педагогічного впливу тощо.

Аналіз літератури присвяченої питанням впливу стилю спілкування тренера на успішність спортивної команди показали, що основну увагу при вивченні цієї проблеми приділено особливостям взаємодії всередині спортивної команди [2-5]. У цих дослідженнях, як і в багатьох інших, увага приділяється особистості спортсмена, його відносинам у команді, сумісності в системі «спортсмен – спортсмен», «спортсмен – тренер».

Провідну роль у відношенні людини до світу відіграють якості, що визначають його належність до певної соціальної групи, а психологічних властивостей особистості поза цією системою суспільних відносин, в які ця особистість включена, апіорі не існує [4].

Характер взаємодії тренера з командою показує значний вплив на успішність спортивної діяльності, особливо в жіночих командах. Однак залишається нерозкритим питання впливу стилю спілкування тренера на ефективність діяльності спортивної команди. Аналіз літературних джерел, присвячених питанням впливу стилю спілкування тренера на успішність спільної діяльності, показали, що одна з найбільших і маловивчених сторін в психології і педагогіці спорту, є міжособистісне спілкування в системі «тренер-спортсмен», а саме його змістовий бік [3].

Важливість цих питань для практики навчально-тренувального і виховного процесу в дитячо-юнацьких спортивних школах, підвищення ефективності спільної діяльності тренера і спортсменів, а також їх недостатня вивченість визначили актуальність цієї теми дослідження.

Список використаних джерел

1. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта: учеб.-пособ. К., 2002. 294 с.
2. Волянчук Н. Тренер-викладач та його індивідуально-психологічні властивості. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2004. № 1. С. 135–138.
3. Воронова В. І. Психологія спорту : навч.-посіб. К., 2007. 298.
4. Дьяконов Г. Спілкування і взаємодія: діалогічний підхід. *Соціальна психологія*. 2004. № 3. 82–96.
5. Кенані С. Взаємовідносини із тренером «успішних» та «неуспішних» спортсменів. *Молода спортивна наука України*. 2004. № 8. Т 1. 347–350.